

ZATIRANJE AMERIŠKEGA ŠKRŽATKA – PRENAŠALCA ZLATE TRSNE RUMENICE

13. 6. 2022

Zlata trsna rumenica je neozdravljiva bolezen trte, ki jo povzroča karantenska fitoplazma Grapevine flavescentiae dorée (FD). Bolezen se v vinogradih zelo hitro širi s pomočjo prenašalca **ameriškega škržatka**. Za preprečevanje širjenja te nevarne bolezni trte je ključnega pomena odstranjevanje okuženih trt v žariščih okužbe ter v okuženih območjih in pravočasno zatiranje njenega prenašalca.

Več informacij o Zlati trsni rumenici in ukrepih za obvladovanje širjenja najdete na spletni strani Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin RS (UVHVVR): <https://www.gov.si/podrocja/kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrana/varstvo-rastlin/zdravje-rastlin/bolezni-in-skodljivci-rastlin/zlata-trsna-rumenica/>

Zatiranje ameriškega škržatka je obvezno:

- v **matičnih vinogradih, trsnicah in matičnjakih povsod po Sloveniji** ter
- v **vinogradih za pridelavo grozdja na celotnem razmejenem območju zlate trsne rumenice**, ki zajema vse tri vinorodne dežele.

Za učinkovito zatiranje ameriškega škržatka je pomembno, da z zatiranjem pričnemo pravočasno, preden se v vinogradih pojavijo odrasli škržatki in ko je trta povsem odcvetela. Glede na podatke o spremljanju razvoja ameriškega škržatka in fenološkega razvoja vinske trte bo okvirno v drugi polovici junija potrebno opraviti prvo zatiranje z insekticidi.

Natančnejše časovne roke tretiranj za posamezna območja v Sloveniji na podlagi spremljanja razvoja trte in ameriškega škržatka napove Javna služba zdravstvenega varstva rastlin na Kmetijsko gozdarskih zavodih Nova Gorica, Novo mesto in Maribor ter na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije in na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Napovedi so objavljene v prognostičnih obvestilih, ki so dostopna na spletni strani Agrometeorološkega portala RS: <http://agromet.mkgp.gov.si/pp/>, kjer se je mogoče naročiti na prejemanje prognostičnih obvestil po elektronski pošti.

1. ZATIRANJE AMERIŠKEGA ŠKRŽATKA V VINOGRADIH ZA PRIDELAVO GROZDJA, BRAJDAH IN OHIŠNICAH V RAZMEJENEM OBMOČJU ZLATE TRSNE RUMENICE

Razmejeno območje je sestavljeno iz **okuženega območja** in **varovalnega pasu**.

Okuženo območje razmejenega območja je območje, v katerem se izvajajo ukrepi obvladovanja (zadrževanja).

Varovalni pas razmejenega območja je območje, v katerem se izvajajo ukrepi izkoreninjenja.

V vinogradih za pridelavo grozdja v razmejenih območjih je v rastni dobi obvezno opraviti:

- Dve tretiranj **v okuženih območjih v jugovzhodni Sloveniji in v severovzhodni Sloveniji**, razen, če vinogradnik po opravljenem prvem tretiranju spremlja ulov ameriškega škržatka, pri čemer znašajo ulovi manj kot 4 škržatke na ploščo na teden. V takem primeru drugega tretiranja ni treba opraviti.

- Najmanj eno tretiranje **v varovalnih pasovih v jugovzhodni Sloveniji in v severovzhodni Sloveniji**. Priporoča se, da vinogradnik sam spremlja ulov ameriškega škržatka v skladu s prilogo 1. Če se ulovijo 4 škržatki ali več na ploščo na teden, opravi tudi drugo tretiranje.
- Najmanj eno tretiranje **v celotnem razmejenem območju v zahodni Sloveniji**. Priporoča se, da vinogradnik sam spremlja ulov ameriškega škržatka v skladu s prilogo 1. Če se ulovijo 4 škržatki ali več na ploščo na teden, opravi tudi drugo tretiranje.
- Ne glede na zgoraj navedeno so **v ekološki pridelavi v razmejenem območju** obvezna najmanj 3 tretiranja.

V brajdah in ohišnicah v razmejenem območju je obvezno najmanj eno tretiranje v rastni dobi.

Preglednica 1: Fitofarmaceutska sredstva za zatiranje ameriškega škržatka in povzetki omejitev uporabe na dan 23. 5. 2022

Pripravek	Aktivna snov	Odmerek/ha	Število dovoljenih tretiranj na rastno dobo
Mospilan 20 SG ¹	acetamiprid	0,375 kg/ha	eno
Sivanto prime	flupiradifuron	0,5 l/ha	eno
Movento SC 100	spirotetramat	0,7 l/ha	dve
Decis 2,5 EC	deltametrin	0,5 l/ha	eno ² dve ³
Flora verde ⁴	piretrin	1,6 l/ha	tri
Biotip floral ⁴	piretrin	1,6 l/ha	tri

¹ sredstvo ima v letu 2022 dovoljenje za nujne primere za zatiranje ameriškega škržatka v vinogradih za pridelavo vinskega in namiznega grozdja, v matičnih vinogradih, trsnicah in matičnjakih

² število dovoljenih tretiranj v vinogradih za pridelavo grozdja in matičnih vinogradih

³ število dovoljenih tretiranj v matičnjakih in trsnicah

⁴ sredstvo je dovoljeno za uporabo v ekološki pridelavi

Pri prvem tretiranju uporabimo pripravke **Mospilan 20 SG** ali **Sivanto prime** ali **Movento SC 100**. Pripravki imajo sistemičen - rezidualni način delovanja in učinkovito zatirajo ameriškega škržatka. Ostala sredstva s kontaktnim načinom delovanja iz preglednice 1 so učinkovita krajše obdobje (v povprečju le en teden).

Za preverjanje učinkovitosti tretiranja in poznavanja stanja v vinogradih za pridelavo grozdja je priporočljivo, da vinogradniki sami spremljajo ulov ameriškega škržatka z rumenimi lepljivimi ploščami. Ulov odraslih ameriških škržatkov spremljamo z rumenimi lepljivimi ploščami od meseca julija dalje na način, da:

- izobesimo najmanj od 3 do 5 plošč na ha, v primeru večje površine vinograda število plošč ustrezno povečamo,
- plošče postavimo v začetku julija in jih menjavamo na dva do 3 tedne,
- plošče pregledujemo vsakih 7 do 10 dni vse do sredine septembra, ko so škržatki še prisotni v vinogradih,
- ulove redno beležimo.

EKOLOŠKA PRIDELAVA

V ekološki pridelavi sta dovoljena pripravka na podlagi a.s. piretrin, s katerima je treba opraviti 3 tretiranja. Ta sredstva, ki so dovoljena v ekološki pridelavi, imajo krajše delovanje, zato so presledki med tretiranjema krajši. Drugo tretiranje opravimo 7 dni po prvem tretiranju. Tretje tretiranje se opravi 7 dni po drugem tretiranju.

2. ZATIRANJE AMERIŠKEGA ŠKRŽATKA V MATIČNIH VINOGRADIH, MATIČNJAKIH IN TRSNICAH

V matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah je obvezno zatiranje ameriškega škržatka povsod po Sloveniji, to je v razmejenih območjih in izven njih. Obvezno je treba opraviti najmanj dve tretiranji proti ameriškemu škržatku, obenem pa morajo imetniki spremljati ulov ameriškega škržatka z rumenimi lepljivimi ploščami na način, kot je opisano zgoraj. Če je na rumeno lepljivo ploščo ulovljen vsaj en škržatek, je treba opraviti še tretje tretiranje.

Pomembno:

- Pri prvem in drugem tretiranju dajemo prednost pripravkoma **Mospilan 20 SG** ali **Sivanto prime**, ki sta sistemična insekticida z rezidualnim delovanjem. Pri tem je treba upoštevati, da se lahko pripravka uporabita le enkrat v isti rastni dobi. Zatiranje lahko opravimo tudi s pripravkom **Movento SC 100**, s katerim obenem zatiramo tudi trtno uš.
- V matičnih vinogradih je treba paziti na korenčno dobo.

3. ZATIRANJE AMERIŠKEGA ŠKRŽATKA V VINOGRADIH IZVEN RAZMEJENIH OBMOČIJ ZLATE TRSNE RUMENICE

Izven razmejenih območij zlate trsne rumenice zatiranje ameriškega škržatka v vinogradih za pridelavo grozdja ni obvezno, je pa priporočljivo opraviti vsaj eno tretiranje, če je ameriški škržatek v njih navzoč, oziroma, če je populacija velika. V vinogradih je priporočljivo spremljati ulov ameriškega škržatka z rumenimi lepljivimi ploščami na način, kot je opisano zgoraj.

Fitofarmacevtska sredstva je potrebno uporabljati v skladu z navodili za uporabo in navedbami na etiketi. Vsa sredstva, ki so dovoljena za zatiranje ameriškega škržatka, so nevarna za čebele. Zato je pomembno, da se prvo zatiranje opravi takrat, ko je trta že povsem zaključila cvetenje. Pred uporabo insekticida je treba pokositi cvetočo podrast v vinogradu oziroma na drug način preprečiti, da bi jo FFS doseglo.

Pripravil: Primož Žigon, Kmetijski inštitut Slovenije